

feldolgozásra kerültek lényegében a már említett Zsukov-munkában („Az orosz szólások és közmondások szótára”, Moszkva, 1967).

Zsukov iskolai frazeológiai szótára értékét növelik azok a magyarázatok, amelyek egyes frazeologizmusok etimológiájával, történetével foglalkoznak (pl. „jablko razdora”, 426.; „nye v szvojej tarelke”, 220–221.; „damoklov mecs”, 101–102. lap).

A szótár értékét az is emeli, hogy a közölt frazeologizmusok egyes komponenseinek a hangsúlyát is közli a szerző, jöllehet a könyv elsődlegesen az orosz anyanyelvűek számára készült. Egy sor frazeologizmus viszont archaikus elemeket is tartalmaz, amelyeknek a hangsúlya korántsem ismert minden orosz számára (pl. „pricsa vo jaziceh”, 304.; „turuszi na koljoszah”, 394. lap).

Zsukov iskolai frazeológiai szótára az orosz iskolák felsőbb osztályaiba járó tanulók számára készült eredetileg, de a munka tudományos igényessége és színvonala arra „predestinálja”, hogy a külföldön orosz tanulók számára is segédkönyvvé váljék – elsősorban a haladók számára. Igényes orosz nyelvtudásról ugyanis a frazeológia ismerete nélkül aligha lehet beszélni.

Nem véletlen, hogy Zsukov munkája lektorai között is jeles zsvjet nyelvészek nevével találkozunk: pl. Ny. M. Sanszkijéval, Sz. G. Iljenkoéval, V. V. Babajcevéval.

DR. HAJZER LAJOS

Dr. Papp János:

ÖKOLÓGIAI REJTVÉNYEK

A tudatformálást, képességfejlesztést és szórákozást szolgálja a Hajdú-Bihar megyei Haza-fias Népfront gondozásában megjelent kiadvány dr. Papp János tollából. Az ökológiai rejtvények az általános iskolák hatodik osztályosainak segít szórakoztató módon elsajátítani a biológiai ismereteket. Mint ahogy dr. Jakus Pál akadémikus a kiadvány előszavában is ajánlja: „A felnőtteknek éppoly élvezetes és hasznos lehet ez a kötet, mint a tanulóknak. A biológiatanároknak és a rajvezetőknek en-

nél is több: vetélkedőket szervező-segítő társ. Használatával az ökológiai szemlélet kialakítását, a tanórák nyitottságát, a különböző képességek fejlesztését és a szabad idő hasznos eltöltését segítheti elő.”

Pedagógiai evidencia, hogy a tanulók a megvilágított, a megértett, az átélt, a feldolgozott ismereteket képesek megjegyezni. A megjegyzett ismeretek pedig akkor válhatnak személyiségformálónak, ha ezt a tanulók minél inkább önálló feladatok megoldásával dolgozhatják fel. A biológiai ismeretek elsajátításának folyamata: a rögzítés (a megjegyzés), a belső struktúra megragadása (a megértés), a belső struktúra átalakítása, az alkalmazás. A belső struktúra átalakítását az egyre inkább önállóan megoldott alkalmazási feladatok sokaságával érhetjük csúvón el. A korszerű biológiaórán a tanulói tevékenység számtalan formája kap szerepet. A tanulók önálló munkája, tevékenysége lehet gyakorlati, csoportos vagy önálló, irányított, reprodukív vagy produktív. A tanulói munka azonban valóságos nevelési tényezővé csak akkor válhat, ha hasznót hajt a közösségnek, ha az eredmény hasznos produktum, ha a munkának van kollektív jellege, ha alkotó a tevékenység, ha a végrehajtás során mód nyílik az öntevékenységre, az önálló munka szervezésére, a munka a tanulók számára érdekes, ha képességeik, ismereteik színvonalának megfelelő, ha kapcsolódik egyéb iskolai tevékenységhez. A témához kapcsolódó didaktikai játékgyűjtemény a fentieket kitűnően segíti.

A tanulók önállóságát folyamatnak tekintjük, amely áthatja az egész személyiséget. Szorosan kapcsolódik az értelemhez, érzelmekhez, akarat-hoz. Az iskolai biológiatanítás során az önállóságot az ismeretszerző tevékenység területén kívánatos elsősorban fejleszteni. Az ökológiai rejtvények fejlesztik a tanulók önálló munkájának megnyilvánulását az órán: a jelenségek önálló elemzését, a kész ismeretek átalakítását, az új ismeretek kiegészítését önálló munkával, a gyűjtőmunkát.

A rejtvények megfejtését a „Búvár” című folyóirat számai folyamatosan közreadják, s ez a tanulók további ismereteinek gyarapítását jelentheti.

NANSZÁKNÉ DR. CSERFALVI ILONA